

אתיקה מקצועית

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

יו"ר ועדת האתיקה הארצית:
עו"ד מנחם מושקוביץ

פרקליטת ועדת האתיקה הארצית:
עו"ד שלי ואקנין-אדם

ממונה בכירה ועדת האתיקה הארצית:
עו"ד אנדריאה דיאמנט-קופייקין

מרכזת בכירה ועדת האתיקה הארצית:
גב' דורית אדר

עורכת אחראית: סמנכ"לית שיווק, רגולציה ותקשורת, נעמה כהן פרידמן
עורך ראשי: שחר שחר
עיצוב גרפי: תמר בן שבת

תוכן העניינים:

- דבר יו"ר ועדת האתיקה הארצית, עו"ד מנחם מושקוביץ עמוד 3
- התנהלות עורכי הדין בבחירות למוסדות הלשכה עמוד 4
- גילוי דעת מטעם ועדת האתיקה עמוד 5
- בכמה שפות ביקש עורך דין לפרסם בשלט הכניסה למשרדו? עמוד 6
- מה עלה בגורלה של הבקשה לפרסם משרד עורכי דין במעלית? עמוד 10
- כיצד הגיבה הוועדה לתלונות על קריאות גנאי ויריקות? עמוד 15
- מה קורה כשעורך דין מייצג גם בעל וגם אישה בסכסוך גירושין? עמוד 16
- האם עורך דין חייב לרווח על ביגמיה לכאורה של לקוחו? עמוד 18
- לא תאמינו מה עשה מתמחה בזמן שדיווח על ביצוע התמחות? עמוד 20
- מה גרם למתמחה שעבר את בחינות ההסמכה לייצג לפני קבלת הרישיון? עמוד 21
- מה עלה בגורלו של עורך דין שרישיונו הוגבל זמנית ו"עשה טובה" לבן משפחה? עמוד 22
- הנחיות והחלטות ועדת שכר טרחה עמוד 23

אתיקה מקצועית

יו"ר ועדת האתיקה הארצית,
עו"ד מנחם מושקוביץ

חברות וחברים יקרים,

מוגש לכם בזאת הגיליון החדש של "אתיקה מקצועית" - מאי 2019.

בגיליון זה תוכלו לקרוא על החלטותיהן הבולטות של ועדות האתיקה ושכר טרחה של לשכת עורכי הדין, החלטות שמהוות מורה דרך להתנהלות היומיומית במקצוע עריכת הדין.

כמי שרואה בכללי האתיקה את האורים והתומים של תחום העיסוק שלנו, אני סמוך ובטוח שכל אחת ואחד מכם מכיר אותם, מכיר בהם ומבין את משמעותם בשמירה על יוקרתו של המקצוע הכל כך חשוב לחברה הישראלית בכלל ולמערכת המשפט בפרט.

לצד ההחלטות הרבות והחשובות המוצגות בגיליון זה, ברצוני להביא בפניכם שלושה נושאים בולטים ומרכזיים משולחנה של ועדת האתיקה.

ראשית, בהמשך ישיר לפרסום כללי הפרסומת החדשים, כפי שהובאו במלואם בגיליון הקודם וכפי שהוצגו באתר לשכת עורכי הדין, ברצוני להבהיר כי התקופה בה לא ננקטו הליכים משמעותיים בגין פרסומים בניגוד לכללי הפרסומת החדשים, הסתיימה לה. מעתה ואילך תחל ועדת האתיקה לאכוף אותם ולנקוט בהליכים משמעותיים נגד כל מי שיפר אותם.

שנית, אני מוצא לנכון להזכיר לכם את אחד מפסקי הדין החשובים שנתקבלו בשנים האחרונות בתחום האתיקה בבית המשפט העליון (בר"ש 1190/18) - ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי הדין-מחוז תל אביב והמרכז נגד דוד ידיד. בפסיקה זו נקבע כי ועדות האתיקה של לשכת עורכי הדין רשאיות להיעזר בגורם חיצוני, לרבות בחוקר פרטי, לצורך פעולות של בירור ואיסוף מידע בנוגע לחשדות או תלונות נגד עורכי דין. פעולות אלו יהיו מותרות ככל שהן עומדות בתנאים שנקבעו בחוק ובפסיקה לעניין שימוש בסמכויות עזר ולעניין הסתייעות באחר, ובין היתר, שאין מדובר בפעולה האסורה לפי דין או הדורשת הסמכה בדין, לרבות פעולה שיש בה משום פגיעה בזכויות יסוד.

שלישית, בעקבות החמרה בתופעת השימוש בשיח בלתי הולם במסדרונות ובאולמות בתי המשפט, הן מצד עורכי דין כלפי חבריהם למקצוע, הן מצד עורכי דין כלפי לקוחות ולא פחות חמור, מצד עורכי דין כלפי כבוד השופטים בערכאות השיפוט השונות, שמה לעצמה ועדת האתיקה הארצית כמטרת על לפעול למיגור התופעה. ועדת האתיקה הארצית בראשותי תעשה הכל ותפעל בכל הכלים העומדים לרשותה נגד כל מי שיפר את כללי האתיקה והמוסר וינהג באופן שאינו מכבד - לא אותו ולא את הצד שכנגד, **לרבות התבטאויות בכתבי בי דין.**

אני סמוך ובטוח שכולכם מבינים את חשיבות השמירה על כללי האתיקה ואני מקווה שבמאמץ משותף מצד כל אחת ואחד מאיתנו, נשמור על כבודו של המקצוע שתפקידו להפוך את החברה לטובה יותר, צודקת יותר ונעימה יותר.

בברכה,
מנחם מושקוביץ, עו"ד

ממונה בכירה - מחלקת האתיקה,
עו"ד אנדריא דיאמנט קופייקין

פרקליטת ועדת האתיקה הארצית,
עו"ד שלי ואקנין אדם

התנהלות עורכי דין בבחירות למוסדות הלשכה

בימים אלה נערכת לשכת עורכי הדין למערכת בחירות למוסדות הלשכה.

סדרי הדין של הבחירות ללשכה מוסדרים בחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 ובכללי לשכת עורכי הדין (בחירות למוסדות הלשכה), התשמ"ב-1982, לרבות בתיקון לכללים שפורסם בחודש ספטמבר האחרון (להלן: "כללי הבחירות").

אנו קוראים לכם/ן לנהוג באיפוק ובריסון בתקופה אינטנסיבית זו, לכבד את חבריכם וחברותיכם למקצוע ולשמש מופת ודוגמה למקצוע עריכת הדין - מדובר בחובה מקצועית, מוסרית ומעל הכל - אתית.

ועדת האתיקה הארצית הדגישה כבר בעבר כי חופש הביטוי אינו מוחלט, ועל כן עורך דין נדרש בזמן מערכת בחירות (הן למוסדות הלשכה והן במסגרת בחירות כלליות לכנסת), לשמור על שפה ראויה ומכבדת. כך למשל, התבטאויות התומכות ברצת, בגזענות או בטרור, או שיש בהן הסתה פראית, גם אם נאמרות במערכת הבחירות ולא במסגרת תפקידו של עורך הדין, עלולות להיחשב לעבירה אתית, בפרט אם המתבטא מזדהה כעורך דין בפרסום (ר' דבר יו"ר ועדת האתיקה הארצית, גיליון אתיקה מקצועית מס' 56).

עם ההתפתחות הטכנולוגית והמגמה להקל על הנגשת מידע לקהל הרחב באמצעים אלקטרוניים ומסרונים, הובאה לידיעת ועדות האתיקה בעת האחרונה התופעה של משלוח מסרונים אנונימיים, שלא בהסכמת הלשכה, המשבחים או לחילופין מגדפים מי מן המתמודדים.

אנו מבקשים להזכירכם/ן כי משלוח פרסומים בניגוד לאמור בתיקון ס' 30 לחוק התקשורת (בזק ושידורים) תשמ"ב-1982 (להלן: "חוק הספאם") עשוי כשלעצמו להיות עבירה אתית. מעבר לכך, השימוש בשפה לא הולמת, זלזול בחבר למקצוע והפצת שקרים ומסרים לא מכבדים, או מידע מטעה או חלקי, יובילו לנקיטת צעדים משמעותיים מצד ועדות האתיקה.

על המתמודדים וכל מפרסם מטעמם להקפיד על תעמולה מכובדת ובהתאם לכללי הבחירות, תוך ציון פרטיהם באופן מפורש על מנת למנוע תופעה של הודעות סרק הנשלחות על ידי מאן דהוא. כאן המקום להזכיר את דברי כב' השופט ס' ג'ובראן, יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20, במסגרת תר"מ 80/20 דויד ינ' בוסקילה מיום 1.9.2013 לפיהם:

"עקרונות השקיפות וההגינות מחייבים כי הטוען דבר נגדו חברו, יטען זאת בעצמו, ולא ממחשכים. לכך יש להוסיף כי המסרים שמבקשים המתמודדים בבחירות להעביר למתמודדים באמצעות מודעות, ראוי ונכון שיימסרו מפיהם באופן גלוי. מידע מלא ושקיפות הכרחיים הם על מנת שהבוחרים יצביעו על פי צו מצפונם, ולא על סמך אינטואיציות והנחות לא מבוססות."

לא בכדי חזר על עקרונות אלו כב' השופט חנן מלצר, יו"ר ועדת הבחירות לכנסת ה-21 בהחלטתו מיום 27.2.2019, במסגרת הליך תב"כ 8/21.

ועדות האתיקה יתנו מענה הולם לתלונות משמעותיות שיגובו בראיות בעניין זה.

גילוי דעת מטעם ועדת האתיקה הארצית

לעניין פרסום הישגים משפטיים של עו"ד, ללא מידע ענייני

בהמשך להחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' את/180/18 שפורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 66, מבקשת ועדת האתיקה הארצית להבהיר כדלקמן:

פרסומת מטעמו של עורך דין או משרדו יכולה ואף ראוי כי תשקף את יכולותיו המקצועיות של עורך הדין, את ניסיונו ותיקים בולטים בהם התקבלה תוצאה משמעותית עבור הלקוח. בתוך כך, יכול עורך הדין לתאר את הנסיבות של אותם התיקים, את הטיעונים המשפטיים שהועלו בפני בית המשפט, הלכות משפטיות ותקדימים שנקבעו בתיקים של משרדו ולבסוף, ניתן במקרים המתאימים לציין את תוצאות פסק הדין, בין אם מדובר בזיכוי, קבלת התביעה, הסדר או פשרה ראויים וכו'.

עם זאת, שבה הוועדה ומדגישה כי פרסומת צריכה למסור מידע ענייני, אמין ונכון שמשקף נאמנה את המצב המשפטי וגם את ניסיונו של עוה"ד ולא מצג שאינו קשור באלו. עמדת הוועדה הנה כי פרסומת שכל תוכנה הוא סכום הזכייה של הלקוח או העונש המקל, מבלי שיהיה בה משום מידע מהותי, הינה פרסומת אסורה בניגוד לכלל 2 לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001, שאינה מכבדת את כבוד המקצוע והינה בבחינת שידול של לקוחות לקבלת עבודה.

מאז התיקון לכללי הפרסומת, שנועד לאפשר לעורכי דין לפרסם את עיסוקם באופן אפקטיבי ומכובד תוך מתן מידע רלוונטי ללקוחות פוטנציאליים, הובאו לידיעת הוועדה מודעות פרסומות רבות שכל תוכנן הוא שורה בדבר סכום הפיצוי שקיבל לקוח או ניקוד נמוך בעבירת תנועה או הסדר מקל בפלילים או הסרת הגבלות בהוצל"פ וכד'. למותר לציין כי אין במודעות אלה משום מידע ענייני או משפטי, והן אינן נכללות בגדר המותר בכללי הפרסומת.

לפיכך, מבהירה הוועדה כי לא ניתן לפרסם תמונות של המחאות שקיבל הלקוח, או מכתבים מחברת הביטוח או מ"קרנית" המודיעים ללקוח על סכום הפיצוי מבלי שיתלווה לכך תוכן מהותי בדבר נסיבות התיק, כך גם לא ניתן לציין הסדר תעבורתי כגון: "נתפס בשכרות, קיבל 2 נקודות", או הסדר בהוצל"פ/חדלות פירעון כגון: "חובות בסך 10 מיליון ש" הופטרו תמורת 5,000 ש" וכו'.

למען הסדר הטוב, ב-30 הימים הקרובים לא יינקטו הליכים משמעותיים בגין פרסומים אלה, וזאת, על מנת לאפשר לציבור עורכי הדין להיערך בהתאם ולשנות את הפרסומים, ככל שיהא צורך. לאחר חלוף המועד, תחל הוועדה לאכוף את ההחלטה הנ"ל ולנקוט הליכים משמעותיים.

בברכת חברים,
ועדת האתיקה הארצית

פרסומת |

פייסבוק

השאלתא: עורכת הדין הפונה מבקשת לדעת: האם היא רשאית לפרסם פוסט בפייסבוק בקבוצה סגורה של תושבי האזור בו היא מציינת כי היא עורכת דין, ולצרף את הקישור לאתר האינטרנט שלה? וכן לציין כי היא תשמח לעמוד לרשות האנשים בתחומים בהם עוסק המשרד.

ההחלטה: אין מניעה להתיר את המבוקש לנוכח כלל 3(א)(5) לכללי הפרסומת וכן לנוכח סעיף 3(ב)(14) המתיר מלל חופשי שעניינו בשירות המקצועי שניתן ע"י עוה"ד (ואינו עוסק בשכ"ט).

על אף האמור, על הפרסומת להיות מכבדת ולא לפגוע בכבוד המקצוע או בציבור, ועל כן, יש להקפיד כי הפוסט לא יפורסם (או "יוקפץ" לראש העמוד) בתדירות העולה על אחת לשבוע.

[מספר החלטה: את/125/18]

שימוש בתואר LAWYER

התלונה: המתלונן טוען שהנילונה, מתמחה אשר לא עברה את בחינות הלשכה, עושה שימוש בתואר "Lawyer" בדף "פייסבוק" חרף העובדה שהיא לא הוסמכה מעולם. הנילונה השיבה כי השימוש במילה "Lawyer" מיועד הן לתיאור עורך דין והן לתיאור משפטן.

ההחלטה: לגנוז את התלונה בכפוף להסרת המילה "Lawyer" מדף ה"פייסבוק". הוועדה מבקשת להבהיר כי משפטן או מתמחה אינו יכול לעשות שימוש בתואר "Lawyer", אלא רק עורך דין שהוסמך ע"י לשכת עורכי הדין.

[מספר החלטה: את/27/18]

שלט המשרד

השאלתא: עוה"ד הפונה שואל: האם הוא רשאי להציב שלט בתאורת לד, בצבע אדום שאינו מנצנץ - בו כתוב "משרד עורכי דין" ומספר הטלפון של המשרד, ב-7 שפות שונות מתחלפות, מעל לדלת הכניסה למשרד?

ההחלטה: אין מניעה לתלות שלט מעל לדלת הכניסה למשרד, במספר שפות בתוכן המבוקש.

אשר לצורת השלט - הוועדה מבקשת לשוב ולהפנות להחלטתה מס' את/306/14 כפי שפורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 56, דהיינו:

"להלן הנחיות ועדת האתיקה הארצית לגבי גודל ומיקום שילוט משרד עורך הדין:

1. שלט משרד עורכי דין מטרתו הכוונה ולא פרסום.
2. חל איסור להציב שלט של משרד עורכי דין על גג הבניין בו נמצא משרד עורכי הדין.
3. מותר להציב שלט של משרד עורכי דין צמוד לכניסה לבניין בו נמצא המשרד, במבואת הבניין ובכניסה למשרד עצמו.
4. שלט המשרד יואר בתאורה קבועה ולא מהבהבת.
5. אותיות שלט המשרד תהיינה בצבע אחד.

6. שלטים חריגים בגודלם עלולים להוות עבירה אתית, אך אם נמצא משרד עורכי הדין בבניין משרדים שבו שוכרים או בעלים נוספים וגודל השילוט בבניין מוכתב על ידי הנהלת בניין, יהיה גודל השילוט על-פי המוכתב באותו בניין.

7. ככל שיש צורך בשלט הכוונה נוסף בתוך בניין המשרדים או מחוצה לו, יהיה השלט בגודל סביר, וייכללו בו רק שם משרד עורכי הדין וחץ הכוונה.

[מס' ההחלטה: 306/14]

כמו כן, הוועדה סבורה שמוטב כי צבע האותיות יהא בצבע סולידי (שחור, לבן, כחול וכו'), ולא בצבע אדום.

[מספר החלטה: את/179/18]

פרסומת בכתבי עת

השאלתא: עורך הדין הפונה ביקש לדעת - האם הוא רשאי לתרום כסף להוצאת חוברת לכבוד ל"ג בעומר בתמורה לחסות על רבע עמוד, בה יוזכר שמו ומשרדו עם פרטי התקשרות?

ההחלטה: לא ניתן לפרסם את מתן החסות בעיתון או בכל פרסום אחר מטעם עוה"ד.

סעיף 3(ב)(14) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001, קובע שבפרסומת ניתן לפרסם "מלל חופשי שעניינו הצעת שירות משפטי על ידי עורך הדין, שאינו כולל כל התייחסות לשכר הטרחה".

הפרסום בדבר המימון אינו עוסק בהצעת שירות משפטי ומכאן שלא ניתן להתירו על פי הכללים. יתר על כן, המימון של כתב העת אינו שונה בסופו של דבר מפרסומת אחרת בעיתון שנעשית בתשלום, ולא מצוין על גביה שהפרסום נעשה במימון המשרד. לפיכך, כאמור, לא ניתן לפרסם את מתן החסות בעיתון.

[מספר החלטה: את/139/18]

פרסום כרטיס ביקור על גבי כרטיסי חיוג

השאלתא: עורך הדין הפונה מייצג חיילים בפני בתי הדין הצבאיים. הוא ביקש לדעת: האם יכול לפרסם את שמו ופרטי ההתקשרות של משרדו על גבי כרטיסי חיוג, אותם יחלק ללקוחותיו כאילו היו כרטיס ביקור רגיל, על מנת שיוכלו להתקשר באמצעותם ממתקני הכליאה הצבאיים בהם הם עצורים? עוד הוסיף עוה"ד כי לא מדובר בחלוקה אקראית, אלא חלוקה ספציפית ללקוחות משרדו.

ההחלטה: בסעיף 3(א) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001 מנויים האמצעים בהם רשאי עו"ד לפרסם את משרדו. כרטיס חיוג אינו נמצא באמצעים המנויים בסעיף 3(א). מכאן שלא ניתן להתיר את המבוקש על ידי הפונה.

עוד יצוין כי הוועדה סבורה שפרסום עוה"ד על גבי כרטיס חיוג פוגע בכבוד המקצוע, ואף יכול להתפרש כשידול לפי סעיף 56 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961. שכן אין מעקב האם החייל, לקוח משרדו, מעביר או לא את כרטיס החיוג לחייל אשר לא נמנה עם לקוחות המשרד. גם מטעמי נראות אין הדבר מקובל לשיטת הוועדה.

[מספר החלטה: את/213/18]

סרטון אנימציה

השאלתא: עורך הדין הפונה שאל: האם לפי כללי הפרסומת ניתן לפרסם סרטון אנימציה כסרטון תדמית?

ההחלטה: השאלתה שהוגשה לוועדת האתיקה הינה כללית ולא צורף אליה סרטון ספציפי.

לפיכך, עמדת הוועדה היא שאין איסור על פרסום סרטון אנימציה, בכפוף לכך שהסרטון עומד בשאר כללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001 ובכלל זה מכובד.

[מספר החלטה: את/18/192]

פרסום "לידים" במרשתת

השאלתא: עורכת הדין הפונה שאלה: האם היא רשאית לפרסם את משרדה באמצעות מודעות ממומנות באתר האינטרנט של אדם אחר (בדומה לפעילות יח"צ) במטרה לגייס לידים כאשר היא מגדירה "ליד" כגולש אשר משאיר פרטים בדף נחיתה?

ההחלטה: ראשית, בהתאם לסעיף 3(א)(5) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001, אין מניעה לפרסם משרד עו"ד באתרי אינטרנט, רשתות חברתיות ויישומונים ובתנאי שאלה אתרים מכובדים (בתנאים שפורטו בסעיף).

יוזכר כי ועדת האתיקה הארצית אישרה בשנת 2015 **גילוי דעת בדבר פעילות עורכי דין ברשתות חברתיות**. גילוי הדעת שריר וקיים גם כיום - ועולה בקנה אחד עם התיקון לכללי הפרסומת.

בגילוי הדעת ישנה התייחסות לשאלה שנשאלה כאן -

3. פרסומות בתשלום ברשתות חברתיות

עורך דין המבקש לפרסם עצמו ברשת חברתית בתשלום, יפעל על מנת שהפרסום יעשה בצורה המזהה באופן ברור כי מדובר בפרסומת, ובין היתר, תוך הדגשת המילה "פרסומת" מעל הפרסום, או מילה אחרת הנהוגה כברירת מחדל באותה רשת חברתית (כגון: "חסות" "sponserd", "מודעה", "פוסט ממומן", "פוסט מקודם" וכיו"ב), ובהתאם לגופן ולצורה שמאפשרת אותה רשת חברתית.

אשר לסוגיית ה"לידים" - הפונה מופנית להחלטת ועדת הייעוץ לענייני פרסומת שפורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 53, שאושרה על ידי ועדת האתיקה הארצית. להלן ההחלטה בעניין זה:

"א. במרשתת פשטה תופעה בה מציעים אתרים מקוונים שירותים שונים לעורכי דין, ובכלל זה שירותים של הכוונת הפונים לאתר כלקוחות פוטנציאליים תמורת תשלום עבור כל פנייה. סעיף 11ב(א) אוסר על עורך דין מתן שירותים משפטיים ללקוח שהופנה אליו מגורם (שאינו עו"ד, שותפות עו"ד או חברת עו"ד) הפועל למטרת רווח ולמטרה זו מפרסם ברבים מתן שירותים משפטיים. במקרה דנן ככל וההתקשרות בין האתר ובין עורך הדין מבוססת על תשלום בגין כל הפניית לקוח מהאתר ו/או כל שיטה אחרת בה מתוגמל האתר ו/או מי מטעמו בגין אותה הפנייה, הרי הדבר מהווה הפרה של הכלל האמור ומהווה עבירת משמעת של עורך הדין.

יש לציין אף את סעיף 56 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, שכן ניתן לראות במתן הרשאה מצד עורך הדין לאופן הפניית הלקוחות אליו אף משום שידול באמצעות אחר".

ואולם, ככל שמדובר על קישור למשרדה של עוה"ד, כאשר הלקוח המתעניין יודע שפנייתו מועברת אליה ולא לאתר משפטי כלשהו - הרי שאין עם זה פסול.

[מספר החלטה: את/18/199]

הסכת [פודקאסט] משפטי

השאלתא: עורך הדין הפונה מבקש לברר: האם הוא רשאי להקליט "פודקאסט משפטי"? הכוונה היא למיין תוכנית רדיו אינטרנטית, שאינה משודרת ברדיו אלא באינטרנט ועל המעוניין להקשיב לתוכנית - להיכנס באופן יזום לאתר. כמו כן, הוועדה נשאלה גם לעניין פודקאסט המשודר במקביל ברדיו.

החלטה: כללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001 אינם מתירים לעו"ד לפרסם את משרדו או עיסוקו בטלוויזיה או ברדיו. האמצעים בהם מותר לפרסם מפורטים בכללים, והם מהווים רשימה סגורה. בתוך כך, עו"ד אינו רשאי לשלם כסף כדי להופיע בטלוויזיה או ברדיו.

אין באמור לעיל, כדי למנוע מעו"ד להתראיין לתוכנית טלוויזיה/רדיו בנוגע לעניין מקצועי ובלבד שהדבר אינו נעשה בתשלום.

על כן, כל עוד ה"פודקאסט" מהווה תוכנית המשודרת "לייב" באתר אינטרנט - אין מניעה להפעילו, בכפוף לכך שאם הדבר נעשה בתשלום - יש לציין שזוהי פרסומת.

אשר לפודקאסט שמשודר גם כתוכנית רדיו - כל עוד התוכנית לא משודרת בתשלום, ולא מוזכרים בה פרטי משרדו של עו"ד - אין עם זה בעיה. ככל שהתוכנית במהותה מהווה פרסומת - לרבות פרטי יצירת קשר עם המשרד, תיקים בהם המשרד טיפל וכו' - לא ניתן לפרסמם ברדיו.

[מספר החלטה: את/235/18]

פרסום בפורטל אינטרנט של מדריכי תוכן

השאלתא: עורכת הדין הפונה ביקשה לדעת: האם היא רשאית לכתוב מאמרים תוך ציון פרטי ההתקשרות עמה בפורטל אינטרנט של מדריכי תוכן (בכל התחומים, לא רק משפטיים)? ע"פ המתואר בפנייה, עו"ד אמורה לשלם למנהל הפורטל עבור הפנייה של לקוח למאמר תוכן שכתבה, וכן, לכל חבר קהילה שבוחר לפרסם את המאמר שלה על גבי תכנים שהם כתבו. בנוסף, עליה לשלם דמי חבר שנתיים. בין יתר השירותים שניתנים באתר האפשרות לתגמל את החברים בפורטל עבור הפניית לקוחות.

החלטה: כלל 3(י) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת) התשס"א-2001 מתיר לעורכי דין לפרסם מאמרים מקצועיים בתשלום ובלבד שייכתב מפורשות במקום הפרסום כי מדובר בפרסומת. מעיון בפורטל אליו הפנתה עו"ד הפונה, עולה כי לא מצוין בו כי המאמרים המפורסמים בו הם בבחינת פרסומת.

כמו כן, יושם לב, כי בכל פרסומת שנעשית מטעם עורך דין באתר אינטרנט חיצוני מוטלת על עו"ד המפרסם האחריות לוודא שהפרסומת למשרד עומדת בכללי הפרסומת [ר' החלטת הוועדה שמספרה את/138/18, פורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 66].

סוגיה עקרונית שמתעוררת בהקשר לפורטל שצוין בפנייה נוגעת **לתשלום עמלה** בגין הפניית לקוחות לעו"ד - הדבר מהווה שיתוף אסור בשכ"ט, בניגוד לסעיף 58 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961. התמורה היחידה שרשאי לגבות האתר הוא תשלום קבוע עבור פרסום המאמר או חברות בקהילה שאינה מותנית בהבאת לקוחות. ר' החלטה מס' את/296/16 שפורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 65 בעניין פרסום באינדקס עורכי דין.

עד לתיקון הליקויים שפורטו לעיל, סבורה הוועדה שהפרסום בפורטל אינו עולה בקנה אחד עם כללי הפרסומת הנ"ל.

[מספר החלטה: את/265/18]

פרסום במעליות

השאלתא: הפונה הנו עורך דין העוסק בתחומי הגנת הפרטיות ואבטחת מידע, ויש לו ידע משפטי וגם ידע עסקי וטכנולוגי בנושא. בין לקוחותיו חברות וגם עורכי דין. הפונה ביקש לדעת: האם הוא רשאי לפרסם את שירותיו כעו"ד על גבי מסמכים שיש במעליות של בנייני משרדים, ובפרט כאלה המשמשים עורכי דין וחברות גדולות? לטענת הפונה, המסכים מנוהלים מרחוק, באמצעות האינטרנט וכל הפרסומות הן מכובדות.

החלטה: צורת הפרסום המבוקשת על ידי עוה"ד אינה נכללת בגדר סעיף 3(א) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001 המהווה רשימה סגורה של אמצעים בהם ניתן לפרסם. כמו כן, הוועדה סבורה שאין מקום לחרוג מן הכללים ולהתיר את הפרסום המבוקש במעליות.

[מספר החלטה: את/10/19]

חברות בקבוצות רישוי עסקי

השאלתא: עורך הדין הפונה ביקש לדעת: האם הוא רשאי להצטרף לקבוצת רישוי עסקי שפעילותה העיקרית היא העברת הצעות עבודה בין החברים, שכל אחד הוא מתחום עיסוק אחר? זאת כאשר על פי התקנון שהוצג "על החברים להביא הפניות תקפות ו/או אורחים לקבוצת בה הם חברים. לקבוצת הזכות לקבוע מספר מינימאלי של הפניות ו/או אורחים כתנאי לשמירת החברות בקבוצה".

החלטה: לנוכח הבהרת הארגון כי כללי האתיקה של הגילדה גוברים על האמור בתקנון החברה - הוועדה אינה רואה מניעות אתית בחברות בארגון.

[מספר החלטה: את/37/18]

ניגוד עניינים

ייצוג צדדים שביניהם אין הליכים משפטיים

השאלתא: המתלונן הינו בעלים של חברות תוכן בתשלום שבין השאר סיפקו ניצבים להפקות טלוויזיה. המתלונן הגיש תביעה נגד אחת ההפקות בגין אי תשלום השכר המוסכם, והנילון ייצג את חברת ההפקות. במקביל, מייצג הנילון ניצבים שנתבעים ע"י חברות התוכן בתשלום של המתלונן. לטענת המתלונן, קיים ניגוד עניינים בייצוג הניצבים במקביל לחברת ההפקות מאחר שהניצבים טוענים שהם לא קיבלו תשלום מחברת ההפקות.

הנילון השיב כי לא מתנהלים הליכים משפטיים בין חברת ההפקות לניצבים שהוא מייצג. הוא מייצג את הניצבים אך ורק בתביעות חוב לא מוצדקות של חברות התוכן בתשלום שבבעלות המתלונן.

החלטה: לגנוז את התלונה. הוועדה לא ראתה בשלב זה חשש לניגוד עניינים מעצם הייצוג של ניצבים מסוימים וחברת ההפקות בהליכים שונים. התביעה נגד הניצבים היא לדמי מנוי בעוד שהתביעה נגד חברת ההפקות היא לתשלום שכר ניצבים עבור החברות שבבעלות המתלונן. הניצבים אינם צד להליך השני, ומכאן שלא ראתה הוועדה מקום לאסור על המשך הייצוג. מובן כי ככל שבעתיד, יתעורר חשש לניגוד עניינים בין הלקוחות השונים שמייצג הנילון, הרי שהוא יהיה מנוע מלטפל בתיקים בעניינם.

[מספר החלטה: את/145/18]

ניגוד עניינים בייצוג בעלי דירות מול יזם בעסקת התחדשות עירונית

השאלתא: עורך הדין הפונה שואל: האם עורך דין המייצג בעלי דירות מול יזם בפרויקט התחדשות עירונית יכול לייצג את אותו יזם, בפרויקט אחר, באותו זמן?

החלטה: כללי הלשכה המיוחדים לעניין ייצוג בעסקאות מכר דירות קובעים סטנדרטים ייחודיים למקרה זה ויצירת קשר נאמנות ישיר בין עוה"ד של הקבלן לבין רוכש הדירה, קל וחומר במקרה של בעלי דירות אל מול יזם פרטי בהתחדשות עירונית.

החשש הוא כי עורך הדין ימצא עצמו במצב של ניגוד אינטרסים. במקרה כזה גובר האינטרס של הגנת הרוכש - הלקוח במקרה שלנו בעל הדירה בהתחדשות עירונית, על זכותו של עורך הדין לייצג את לקוחו הקבוע - היזם הפרטי גם באם המדובר על פרויקט אחר - שכן מטבעם של דברים ככל ולא יהיה "לטעמו" הרי שלא יועסק ע"י היזם הפרטי.

כלל 14 (א') לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 מונע מעו"ד לקבל על עצמו ייצוג או המשך ייצוג של לקוח אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו בשל עניין אישי שלו או התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר.

כמו כן, ייתכנו מצבים שבהם עורך הדין עלול למצוא עצמו במסגרת התביעה המשפטית (לא מעט מקרים בדבר קידום/ אי קידום התחדשות עירונית מגיעים לפתחו של בית המשפט) כאשר יכול ועו"ד יאלץ לטעון טיעונים שתוצאתם עלולה להחשב כהפרת כללים 15 ו-16 לכללי האתיקה הנ"ל.

משכך הדברים, יש במקרה מעין זה בו עו"ד מייצג בעלי דירות חשש לניגוד עניינים ככל ויחפוץ לייצג את אותו יזם פרטי גם באם המדובר בפרויקט התחדשות עירוני אחר.

[מספר החלטה: את/190/18]

בקשה להיתר לפי כלל 4 לכללי לשכת עורכי הדין (דירקטורים בחברה ציבורית)

השאלת: בעל השליטה בחברת השקעות ציבוריות, שבשליטתה גם חברות בנות נוספות, מעוניין למנות את ילדיו כדירקטורים בחברה. הבקשה להיתר הוגשה מאחר שבתו של בעל השליטה, עורכת דין שכירה במשרד עורכי דין, מעניקה ייעוץ משפטי בתחום דיני העבודה לחברות הבנות מזה שנים, והמשרד בו היא מועסקת מייצג את החברה בתיקי ליטיגציה מסחרית. עורכת הדין מעוניינת להמשיך לייצג את חברות הבנות במקביל להתמנותה כדירקטורית בחברת האם. לבקשתה, צרפה תצהיר התחייבות להימנע מניגוד עניינים בעתיד, לרבות הימנעות מלהשתתף בדיונים שיעסקו במשרד בו היא מועסקת ואח'.

עמדת הוועדה שאומצה על ידי הוועד המרכזי:

לדחות את הבקשה לתן היתר, מהנימוקים הבאים:

א. החלטת דירקטוריון - לבקשה צורפה טיוטת החלטה שלכאורה עתידה להתקבל בדירקטוריון, ולא החלטת דירקטוריון שנתקבלה כהוראת סעיף 4 לכללים.

בטיטת ההחלטה שצורפה לפניה, אין ציון של העניין המסוים המצריך את מומחיותה של עורכת הדין. כמו כן, טיוטת ההחלטה מתייחסת רק למומחיותה של עוה"ד בתחום דיני העבודה, ואין בה כל התייחסות לצורך במומחיותו של המשרד בתחומים בהם הוא מייצג את החברות הבנות.

ב. בעניין מסוים - מהפנייה עולה כי עוה"ד מבקשת כי המשרד והחברה יספקו ייעוץ שוטף לחברות הבנות, במספר תחומים: ליטיגציה מסחרית ואח' וכן דיני עבודה. אין מדובר בייעוץ "בעניין מסוים".

ג. בתחום מומחיותו של עורך הדין - מהמסמכים עולה, כי תחום דיני העבודה הינו תחום מומחיותה של עוה"ד. אולם, אין די ב"דיני עבודה" כתחום כללי, כדי להוות "תחום מומחיות" המצדיק התעלמות מניגוד העניינים המובנה שקיים בדירקטור שהוא גם יועץ משפטי.

יתר על כן, מההיתר מתבקש במשתמע גם היתר לייצוגן של החברות הבנות בתחומים נוספים - ליטיגציה מסחרית ואח', וגם לעניין זה לא הובהר מדוע מומחיותו של המשרד נחוצה וחיונית, עד כדי מתן היתר למינוי דירקטור כאמור, חרף ניגוד העניינים. נזכיר, כי ניגוד העניינים במקרים מעין אלו הוא כפול - הן בכובעו של עוה"ד כדירקטור, והן בכובעו של עוה"ד כנותן שירותים משפטיים.

[מספר החלטה: את/82/18]

עורך הדין וחברו למקצוע

ציון הגשת תלונה לוועדת האתיקה במסגרת מכתב דרישה

השאלתא: עורך הדין הפונה מייצג מוסד שהגיש תלונה לוועדת האתיקה נגד עורך דין נילון. כמו כן ובלי קשר, שלח הפונה מכתב דרישה לאחד מספקי החברה, כשאז התברר לפונה כי הנילון מייצג גם את הספק. עוה"ד הפונה שואל: האם במסגרת התשובה לעוה"ד הנילון, מותר לו ולמוסד לציין כי הגישו נגדו תלונה?

ההחלטה: התלונות לוועדת האתיקה הן חסויות במובן זה שהלשכה אינה רשאית לחשוף אותן בפני צדדים שלישיים שאינם צד לתלונה. החיסיון אינו חל על הצדדים לתלונה, וממילא ללשכה אין מרות כלפי מתלוננים שאינם עורכי דין.

עם זאת, בשים להחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' **את/601/שפורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 6**, עמדת הוועדה היא שעל עוה"ד המעוניין לחשוף את דבר קיום התלונה לשאול עצמו האם התלונה רלוונטית לגורם בפניו מבקשים לחשוף אותה.

מקום שבו ציון התלונה, משמש כדי להשחיר את פניו של עוה"ד בפני לקוחותיו - הרי שהדבר מהווה התנהגות שאינה הולמת ושאינה חברית.

[מספר החלטה: את/18/239]

מיזם אינטרנטי בו עורכי דין רשאים לפרסם הצעות לשיתופי פעולה והעברת תיקים

השאלתא: לבחינת ועדת הארצית הובא מיזם אינטרנטי בו עורכי דין רשאים לפרסם הצעות לשיתופי פעולה והעברת תיקים, באופן שנועד לייעל תקשורת שמתקיימת כיום ברשתות חברתיות ובפלטפורמות אחרות. בפרט הכוונה לעודד פרסום "הזדמנויות עסקיות" כגון תיקים שעורכי דין מעוניינים להעביר, תוך שניתנת למפרסם אפשרות לפנות לעד 10 עו"ד באופן יזום. בכוונת המיזם לגבות, בעתיד, דמי מנוי חודשיים ועמלה מתוך עסקה שתחתם. בעלת המיזם היא חברה בע"מ, שמייסדיה הם עורכי דין. בעלת המיזם אינה אחראית לתוכן המפורסם והנרשמים פוטרים אותה מכל אחריות לנזקים שעשויים להיגרם להם מהשימוש באתר.

ההחלטה: ועדת האתיקה הארצית סבורה כי שיתוף פעולה של עורכי דין עם המיזם (בין כמשתמשים ובין כבעלי מניות או מנהלים בחברה המפעילה אותו), עלול לעלות כדי עבירות אתיות, כפי שיפורט להלן:

א. חשש לעבירה על סעיף 58 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961

סעיף 58 לחוק קובע:

"עורך דין לא יעסוק במקצועו בשותפות עם אדם שאינו עורך דין או עם אדם שאינו עורך דין זר כהגדרתו בסעיף 98א, ולא ישתף אדם כזה בהכנסותיו - אם ברוטו ואם נטו - בתמורה לשירותים, סיוע או תועלת אחרת לעסקו. אולם רשאי עורך דין לשתף בהכנסותיו את בן הזוג, הצאצאים וההורים של שותפו, בהווה או בעבר, שנפטר בעודו חבר הלשכה או בעודו רשום במרשם כהגדרתו בסעיף 98א ושל עורך דין או של עורך דין זר שממנו רכש את עסקו."

בכוונת המיזם לגבות בעתיד עמלה מתוך עסקה שתחתם. ברור כי הכוונה "בעסקה" אינה אלא העברת תיק מעורך דין אחד למשנהו. העמלה המדוברת היא, אם כן, תשלום שמבצע עו"ד (בין המעביר ובין הנעבר), כנגד ההכנסה שתצמח לו בגין העברת התיק (לידיו או לידי חברו). בכך מדובר לכאורה בשיתוף בהכנסות "אם ברוטו ואם נטו" כנגד התועלת שצמחה לעסקו של עורך הדין.

המיזם הוא בבעלות חברה בע"מ. חברה בע"מ אינה יכולה להיות עורך דין ואיננה עורך דין זר לפי סעיף 98א. לעניין זה אין חשיבות לזהות מייסדי החברה או בעלי מניותיה.

לפיכך ניתן לומר כבר בשלב זה כי המודל העסקי של המיזם, כפי שתואר, מביא בהכרח להפרת חוק בדמות שיתוף מי שאינו עורך דין בהכנסותיו של עורך דין.

יצוין כי השאלה האם דמי המנוי שישולמו למיזם (ללא קשר לעסקה ספציפית), מהווים גם הם שיתוף בהכנסות היא שאלה קשה יותר, בה ניתן להצביע על פנים לכאן או לכאן. בשלב זה ניתן להותירה בצריך עיון.

ב. הפניית תיק, העברת תיק ומה שביניהם

ס' 30 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן - הכללים)

כלל 30 קובע:

"עורך דין המעביר ענין לטיפולו המקצועי של חברו, לא יהיה זכאי לחלק בשכר הטרחה אלא אם כן הוסכם במפורש אחרת, ובלבד שאם נבצר מעורך הדין המעביר לטפל בענין בשל הוראות סעיף 14, אסור לו לקבל תשלום כלשהו מעורך הדין המקבל את הענין לטיפולו."

הוועדה אינה מוצאת ממש באבחנה בין הפניית תיק שעו"ד לא החל לטפל בו לבין העברת תיק לאחר מכן - באבחנה שביסוד טענת המיזם כי כלל 30 אינו חל על סיטואציה של "הפנייה". קבלת עמדה זו תפגע באחת מתכליותיו החשובות של כלל 30.

מטרת כלל 30 היא כפולה: האחת: להמריץ עו"ד להעביר לאחרים עניינים שאין הם בקיאים בהם (ג. קלינג אתיקה בעריכת דין (תשס"א - 2001); השניה: שמירה על כבוד המקצוע ועל האוטונומיה של הלקוח, אשר פנה לעו"ד משיקוליו שלו; אך בעוד שניתן להניח כי הוא מעוניין בטיפולו של עורך דין, לא ניתן להניח כי הוא הסכים להעברת התיק; ואם היה יודע על אפשרות ההעברה, יתכן שלא היה פונה לעורך הדין לכתחילה.

האבחנה המוצעת סותרת תכלית זו, מבחינה זו שהיא מאפשרת לעו"ד אליו פנה הלקוח, להעבירו לידי עורך דין אחר ללא קבלת הסכמת הלקוח, וזאת רק משום שעורך הדין טרם התחיל לטפל בתיק (מה שניתן לצפות שיהיה המצב הרגיל, במקרה של חוסר בקיאות בעניין עצמו).

לפיכך ניתן לקבוע כי כל העברת תיק, בין אם החל הטיפול בו ובין אם לאו, ללא קבלת הסכמת הלקוח (כפי שבדעת המיזם לאפשר בנסיבות מסוימות, לכאורה שלא כדין), מהווה עבירה אתית.

ג. השלכות נוספות של כלל 30

המיזם נועד ליצור פלטפורמת מסחר שתאפשר העברת תיקים בין עורכי דין, ואך מובן כי הוא מבקש לבטל כל קושי בפני השלמתה המוצלחת של "העסקה". הסכמת הלקוח היא בדיוק "קושי" שכזה.

על ידי כך מתחדד הקושי האינהרנטי שבמיזם.

ניתן להניח כי קיומה של פלטפורמה כזאת יגרום בהכרח לקיומו של "מסחר ער", בדמות רכימת שיתופי פעולה והעברות תיקים בין עורכי דין, שלא על דעת הלקוח. בתוך כך ניתן להניח כי במקרים שיעלו יפה מבחינת עורכי הדין המעורבים, יוצג ללקוח הפיתרון המוגמר - זהות עורך הדין הנעבר והסכם שכר הטרחה. רק על ידי כך עורך הדין המעביר יגן על ענייניו המסחרי ויצמצם את האפשרות שהלקוח יעדיף לחפש בעצמו עורך דין מתאים אחר, ולחסוך על ידי כך את דמי התיווך שעורך הדין אליו פנה ישלשל לכיסו.

מציאות זו מהווה לשיטת הוועדה הפרה של רישת כלל 30. אין די בהסכמת הלקוח שתושג בדיעבד כדי לשנות מסקנה זו. זאת, מהטעמים הבאים:

1. רכיחת עסקה מאחורי גבו של הלקוח. כמוסבר לעיל ניתן להניח שבמקרים רבים, עורך הדין המעביר יציע ללקוח את העברת התיק בנסיבות בהן כל שעל הלקוח הוא לומר "כן" להצעה מסוימת (זהות המטפל; שכ"ט), שגובשה זה מכבר.

2. ניתן גם להניח, כי העסקה שתוצג ללקוח תהיה זו הכדאית ביותר בעבור עורך הדין המעביר, ולא דווקא העסקה הכדאית ביותר מבחינת הלקוח (מבחינת שכר הטרחה ומבחינת רמתו ובקיאותו של עורך הדין הנעבר). האמור מהווה ניגוד אינטרסים כפשוטו האופף את "העסקה" שגובשה במתכונת זו.

3. מצבים כאלה עלולים לעורר תרעומת ואף להבאיש את ריחו של ציבור עורכי הדין, שעוסקים במסחר בתיקים ביניהם וסוגרים "דילים" (גם אם מותנים בהסכמה), בשעה שהלקוח היה סבור כי הם מטפלים בענייניו לגופם, ומכל מקום עוסקים במסחר כאמור שלא בדיעתו.

4. ניתן לצפות מעורך דין שאינו מעוניין או אינו יכול לקבל תיק לטיפולו, כי

יעמיד את הלקוח על כך בהזדמנות הראשונה ולמצער בתוך פרק זמן סביר, בהתאם לנסיבות העניין. לעומת זאת, פלטפורמת המסחר האמורה מתמרת עיסוק בהפניית התיקים וברקיחת הסכמי תיווך בהם; ההודעה ללקוח תבוא לאחר מכן, בעיתוי המתאים לעורך הדין המעביר - לא בהזדמנות הראשונה ולא דווקא בעיתוי שנדרש ללקוח.

קיצורו של דבר: המיזם המדובר הופך למעשה את החריג לכלל 30 לכלל ואת הכלל לחריג. הוא בנוי כל כולו על העברת תיקים כנגד עמלה, תוך שהסכמת הלקוחות אינה אלא אבן דרך ברקיחת העסקה (אבן הדרך האחרונה מטבע הדברים).

לאור האמור לעיל, עמדת הוועדה היא כי המיזם, כפי שתואר, דינו להביא להפרת דיני האתיקה המקצועית של עורכי דין.

[מספר החלטה: את/11/18]

התבטאויות במסגרת סכסוך אישי שאינן מהוות עבירה אתית

התלונה: המתלוננת הינה עורכת דין אשר בן זוגה נהרג בתאונת עבודה בנסיבות טראגיות. הנילון הינו אחיו של בן הזוג המנוח אשר מטפל בילדו של אחיו. לטענת המתלוננת זמן קצר לאחר מות בן זוגה, בזמן שעלתה עם הנילון במעלית, ירק הנ"ל לעברה תוך שהוא קורא לה "גנבת, יא גנבת" ואחר כך הוסיף: "לכי יא מגעילה". נגד הנילון ניתן צו להטרדה מאיימת ע"י בית משפט. הנילון מכחיש כי העליב אותה וטוען כי דווקא המתלוננת היא זו שקיללה אותו במפגש במעלית.

ההחלטה: לגנוז את התלונה. ועדת האתיקה הארצית אינה הגורם המתאים לדון בעניין. מדובר בתלונה במישור האישי יותר מאשר האתי. הוועדה לא מוצאת מקום להתערב בהתנהלות בין השניים כאשר ברקע קיימת טרגדיה קשה שיש בה לשפוך אור על המצב. הצדדים מתנהלים בבתי המשפט כל אחד עם תביעתו כלפי האחר, שם יש להותיר את הסכסוך. עם זאת, הוועדה העירה לצדדים כי יש להימנע מהתבטאויות בלתי הולמות.

[מספר החלטה: את/178/18]

התנהגות לא חברית שאינה מצדיקה העמדה לדין משמעתי

התלונה: המתלונן ייצג את בעלה של הנילונה בהליך גירושין שבין השניים. מאז, טוען המתלונן, מפעילה המתמחה לחצים פסולים עליו כדי להניא אותו מלייצג בתיק - בתוך כך, היא התקשרה בשעה מאוחרת לבית חמיו והכפישה אותו בפניהם, והעלתה טענות סרק כגון: שהוא בוגד באשתו, שהוא חוגג בלילות וגונב כספים. לא זו בלבד אלא שהיא גם יצרה קשר עם מקום עבודתו וטענה שהוא מעלים כספים. הנילונה לעומת זאת טוענת כי המתלונן היה בן בית אצלה ואצל בעלה, עד שהחלו הטרדות חמורות מצידו בייחוד כלפי בעלה. המתלונן נהג להשאיר להם מכתבי אהבה, מתנות, להגיע ללא התראה ולהטריד את בעלה באופן אובססיבי. בהמשך, הגיעו לידיה הקלטות של המתלונן בהן הוא מכפיש אותה בפני בעלה, ויוצא בפניו בהצהרות אהבה. היא פנתה למשפחתו מאחר שידעה כי הם היחידים שיוכלו לדבר על ליבו ולהפסיק את מעשיו.

ההחלטה: לגנוז את התלונה. הוועדה רואה בחומרה את מעשיה של הנילונה, ואולם בנסיבות העניין, הוחלט כי אין מקום לנקוט הליכים משמעתיים בהעדר עניין לציבור.

[מספר החלטה: את/232/18]

חיסיון

חיסיון עו"ד-לקוח לא חל כלפי לקוחות שיוצגו במשותף ע"י עוה"ד

התלונה: בין המתלונן וגרושתו מתנהלים הליכים בבית המשפט לענייני משפחה הקשורים לחוק חלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג. בעבר, הנילון הוא זה שערך את הסכם הגירושין וייצג את המתלונן ואת גרושתו. המתלונן מלין נגד הנילון על כך שהגיש תצהיר עדות ראשית מטעם הגרושה על אף שהוא ייצג את שניהם בעבר ובכך הוא מפר את החיסיון. לטענת הנילון, התצהיר שהוגש נגע רק להבהרת מושגים בהסכם הגירושין.

ההחלטה: לגנוז את התלונה. טענת המתלונן בדבר חיסיון עו"ד-לקוח אינה יכולה לעמוד כלפי גרושתו של המתלונן, מקום בו בני הזוג יוצגו יחד ע"י עוה"ד הנילון (ר' החלטה מס' את/124/11 שפורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 44).

[מספר החלטה: את/109/18]

חיסיון עו"ד-לקוח לא חל בין שני עורכי דין שייצגו יחד לקוח

השאלתא: במסגרת תביעה לתשלום שכר טרחה, טענה הנתבעת (הלקוחה) כי עורך הדין התובע כלל לא ייצג אותה, אלא היא יוצגה על ידי עורך דין אחר. עורך הדין התובע מבקש לדעת האם הוא רשאי להעיד את עורך הדין השני כדי שפרט מהן הפעולות שביצע התובע עבור הנתבעת בגינן הוא תובע שכ"ט. הנתבעת מתנגדת להעדת עורך הדין השני בטענה שיש בכך משום פגיעה בחיסיון עו"ד-לקוח.

ההחלטה: בתיק זה מתעוררת שאלה עובדתית מקדימה, והיא האם התובע ייצג את הנתבעת כטענתו.

ככל שבית המשפט יקבע כי התובע לא ייצג את הנתבעת, הרי שחל חיסיון עו"ד לקוח על עדותו של עוה"ד השני, שכן עדותו אמורה להתייחס לטיפולו בעניינייה המשפטיים של הנתבעת, והנתבעת זכאית לעמוד על החיסיון.

ואולם, ככל שבית המשפט הנכבד יקבע כי התובע ייצג את הנתבעת, הרי שאין לראות את החיסיון בין הנתבעת לבין עו"ד סלטון כחיסיון שחל כלפי התובע, שכן ייצוגה היה משותף ע"י שניהם; וכידוע, החיסיון אינו חל כאשר עורך הדין מגיש תביעת שכ"ט כנגד הלקוח.

יישום התוצאה האמורה בנסיבות בהן הלקוח יוצג על ידי שני עורכי דין, והאחד נקרא להעיד מטעם חברו שהגיש נגד הלקוח תובענה לתשלום שכ"ט, אינה מעוררת כל קושי, שכן, התכלית המרכזית של חסיון עורך דין לקוח, היא הצורך להבטיח תקשורת פתוחה וחופשית בין הלקוח לעורך דינו, כך שהלקוח יחוש בטוח וחופשי להציג בפני עורך דינו את התמונה המלאה ויזכה ע"כ לייצוג הולם. רצינול זה מלמד כי אין קושי מיוחד בקביעת היעדר תחולה של החיסיון במקרים של תביעת שכ"ט בין עורך הדין ללקוחו, שכן מטבע הדברים אין בתובענה כדי לפגוע בדיעבד בתקשורת שהתקיימה בין הצדדים בעת מתן הייעוץ. מטעם זה, גם אין הצדקה לתוצאה שונה בסיטואציה של ייצוג על ידי 2 עורכי דין, תביעה על ידי אחד וגביית עדות של השני.

למען השלמת התמונה יצוין כי לצורך ההכרעה בשאלה המקדמית האם התובע ייצג את הנתבעת, אין מניעה להעיד את עוה"ד השני, אשר יהיה רשאי להתייחס לעצם מתן השירות המשפטי על ידי התובע, ובכלל זה לפרטים כגון עצם עובדת עריכת והגשת כתבי בי דין, קיומן של התייעצויות וכד'.

[מספר החלטה: את/229/18]

אתיקה מקצועית

הצהרות עורכי דין לבנקים

השאלתא: משרד עורכי דין בישראל מנהל חשבונות נאמנות עבור לקוחות מארצות הברית. המשרד התבקש לחתום על "כתב הצהרה ויתור תושב ישראל" מטעם בנק בארץ, בשם לקוחותיו, שבמסגרתו הוא מצהיר על ויתור סודיות ביחס לסעיף בין שלשונו: "הבנק יהיה רשאי, עם קבלת דרישה מרשות מוסמכת בישראל ו/או מחוץ לישראל, לגלות ולמסור לרשויות המס ו/או הרשויות הרלבנטיות האחריות בישראל או במדינות החוץ כל מסמך ו/או מידע הנוגעים לחשבונות..." - וכל זאת, בכפוף ל"חובה על פי דיני המס בישראל או במדינת חוץ". המשרד מבקש לשאול האם החתימה תהא כדין, וכן האם מבחינה אתית קיימת בעייתיות כלשהי בהצהרה מעין זו.

ההחלטה: חתימת עורך הדין נעשית בנסיבות העניין כדין ואינה מהווה הפרה של כללי האתיקה ובפרט של חסיון עורך דין-לקוח.

באופן פרטני, על עורך דין המשמש כנאמן של לקוח ובפרט לקוח בעל תושבות זרה, חלה חובה בדין לדווח למוסדות פיננסיים על תפקידו ועל קיומם של חשבונות נאמנות וחשבונות בנק אחרים של לקוחותיו הן במדינת ישראל והן מחוץ לה. בהינתן המציאות המשפטית דנא, אין מנוס כי עורך הדין יחשוף את פרטי לקוחותיו הן במדינה והן למוסדות פיננסיים מחוץ לה.

בצד האמור, ובאופן עקרוני, יוטעם כי הנהנה לא יכול להסתתר מאחורי עורך דינו, המשמש לו כנאמן. נורמה מעין זו עלולה להוביל לעבירות מס, ולפיכך, הצהרה אשר לא תבצע גילוי כדין תהווה הצהרה כוזבת.

יתרה מזאת, וזה העיקר, סעיף 48(א) לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 קובע כי "דברים ומסמכים שהוחלפו בין עורך-דין לבין לקוחו או לבין אדם אחר מטעם הלקוח ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח, אין עורך הדין חייב למסרם כראיה, אלא אם ויתר הלקוח על החסיון...". הוראה מקבילה מצויה בסעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961. נוכח הוראות דין מפורשות אלו, נקבע מפורשות בפסיקת בית המשפט העליון כי לא חל חסיון עורך דין-לקוח על פרטים הנוגעים לעובדת מתן השירות המשפטי, ובכלל, זהות הלקוח.

אשר על כן, ובהלימה לנסיבות המקרה דנא, לא קיימת מבחינה אתית בעייתיות כלשהי בחתימה על כתב ההצהרה.

[מספר החלטה: את/18/237]

עורך הדין והצד שכנגד

עורך דין המייצג לקוח הנחשד בביגמיה

התלונה: המתלוננת מנהלת הליכים מזה שנים בביהמ"ש לענייני משפחה ובבית הדין הרבני נגד בעלה, אשר בשנת 2017, לטענתה, נשא שלא כדין אשה נוספת בנישואי ביגמיה מבלי שיהיה גט בעניינם. המתלוננת טוענת כי היה על הנילון, המייצג את הבעל בהליכים נגדה, להודיע על נישואי הביגמיה האסורים מכוח החובה למנוע עבירה מסוג פשע, ומשלא עשה כן – הוא שותף לדבר עבירה. מתגובת הנילון עולה כי הבעל נישא כדין לפי היתר נישואין שניתן לו ע"י בית הדין הרבני.

ההחלטה: לגנוז את התלונה. הוועדה לא מצאה כל ראיה לביצוע עבירה ע"י הנילון, ובפרט משלא הצליחה המתלוננת לבסס את טענתה לביגמיה כנגד הבעל עצמו, אשר לכאורה הוא מוקד טענותיה. ועדת האתיקה אינה ערכאת ערעור על החלטות בית הדין הרבני.

[מספר החלטה: את/4/19]

התבטאויות החוסות תחת חופש הביטוי

התלונה: המתלוננת משמשת כיועצת למעמד האשה ושיוויון מגדרי וממונה למניעת הטרדה מינית בעירייה. ביום האישה הבינלאומי, העלתה המתלוננת פוסט בו היא תיארה שיחה עם בתה לגבי הפערים המגדריים בין גברים לנשים. הנילון, שהנו עו"ד במקצועו ותושב אותה עיר, השיב לה לפוסט: "אני ברגשות מעורבים שכן טרם השתכנעתי שיום האישה הוא בראש מעייניך במסגרת תפקידך הציבורי. זה טרי מדי בעיניי שתחגיגי את יום האישה".

הנילון טוען כי המתלוננת ובעלה משמיצים אותו מזה חודשים במסגרת סכסוך אישי פוליטי, וכי הוא הסיר את התגובה מיד כשנדע לו כי הפרסום גרם להם למורת רוח.

ההחלטה: לגנוז את התלונה. מדובר בסכסוך אישי/פוליטי בין הצדדים ו/או מי מטעמם, הקשור במערכת הבחירות המוניציפליות, אשר התגלגל לפתחה של ועדת האתיקה הארצית שלא לצורך. דבריו של הנילון לא נכתבו במסגרת הגרעין הקשה של המקצוע, אלא כביקורת של אזרח מן השורה כנגד רשות ציבורית. לאור האמור, סבורה הוועדה כי הדברים שנכתבו על-ידי הנילון מהווים ביקורת על עובד ציבור ואינם מהווים משום חריגה מגבולות "חופש הביטוי". כמו כן, בהינתן כי הנילון מחק את תגובתו, מיד כשהובעה בפניו מורת רוחו של בעלה של המתלוננת, הרי שהנילון נהג כשורה.

[מספר החלטה: את/18/131]

משרדו של עורך הדין

גביית שכ"ט והוצאות באמצעות אפליקציית תשלום

השאלתא: עורכת הדין הפונה מבקשת לדעת האם עו"ד רשאי לגבות שכ"ט ו/או הוצאות באמצעות אפליקציות תשלום חנימיות להעברת כספים כגון: paybox; bit, pepper pay ואח'.

החלטה: סעיף 9(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 קובע כי "לא יקבל עורך דין שכר טרחה בעד עבודתו המקצועית אלא בכסף". הסעיף אינו מגביל את אופן קבלת התשלום (מזומן, תשלומים, שיקים וכד').

משכך מצאה הוועדה, כי אין מניעה לגבות שכ"ט או הוצאות באמצעות אפליקציות חנימיות להעברת כספים. מובן כי על עוה"ד לפעול בכספים הנ"ל כפי שהוא נוהג בכספים אחרים שהוא מקבל - לדווח עליהם לרשויות המס, להנפיק חשבונית/קבלה ללקוח וכו'.

[מספר החלטה: את/120/18]

שיתוף אסור בהכנסות

השאלתא: עורך הדין הפונה מבקש לדעת האם ניתן לתת תוספת חד פעמית בסך של 500 ש"ח בשכר לעובד מנהלה שבעקבות המלצתו יגיע לקוח חדש? לשיטתו אין המדובר בשיתוף בשכר הטרחה אלא תוספת קטנה לשכר שתעלה את המחויבות למשרד, ואת רמת שביעות הרצון של העובד. מדובר בסכום קבוע וידוע שיינתן ללא קשר לשכר הטרחה שיינתן ללא שכ"ט בתיק, ומדובר בעובדים שעיסוקם המובהק הוא מזכירות, ואינם מכוונים לרכישת לקוחות.

החלטה: סעיף 58 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 אוסר על עורך דין לשתף אדם שאינו עורך דין בהכנסותיו "בתמורה לשירותים, סיוע או תועלת אחרת לעסקו". בהתאם להחלטת ועדת האתיקה מס' את 252/09 (גיליון 35), הביטוי "תועלת אחרת לעסקו" כולל גם הפניית לקוחות.

במקרה המתואר בפניה, ולמרות שהפונה טוען כי מדובר בסכום אחיד שאינו קשור לשכר הטרחה, עצם התגמול בגין הפניית הלקוח הקושר קשר בין הפניית הלקוח לתגמול העובד בתוספת לשכרו, עלול לשיטת הוועדה לעלות בגדר שיתוף אסור בשכר הטרחה. מקום בו הפונה עצמו מציין כי "מדובר בסכום קבוע וידוע" וגם אם עו"ד אינו מכוון לכך - תוספת זו עשויה להביא את העובדים "לגיוס" של לקוחות למשרד לצורך זכיה באותה תוספת, דבר אותו התכוון המחוקק למנוע באמצעות סע' 58. כמובן, שהפונה רשאי לתגמל את עובדיו שאינם עורכי דין בדרך של בונוס חד פעמי או קבוע ברם הדבר אינו יכול להיות בזיקה כלשהי להפניית לקוחות.

[מספר החלטה: את/15/19]

שיתוף אסור בהכנסות וקבלת תיקים מחברה הפועלת למטרות רווח

התלונה: המתלונן הינו אזרח שחי בארה"ב וביקש לשכור את שירותיה של חברה ישראלית לאיתור כספים בישראל. לטענתו, הפנייה אליו נעשתה על ידי עוה"ד הנילון ואדם נוסף העומד בראש החברה לאיתור כספים. הוסכם כי בגין האיתור, תשולם עמלה לחברה בסך 15% מכל סכום שיתקבל. יצוין כי הנילון אינו עובד של החברה, ואת שכר טרחתו הוא מקבל במישרין מן החברה, וזאת ללא התקשרות עצמאית עם הלקוח. הנילון מודה כי ההתחייבויות הכספיות של המתלונן הן מול החברה האזרחית והאדם העומד בראשה בלבד, ולא מולו. לטענת הנילון אין שיתוף אסור בווחים בינו לבין החברה האזרחית, שכן הוא טיפל בהיבט המשפטי בלבד.

החלטה: להעמיד לדין משמעת. עורך דין אינו רשאי לקבל לטיפולו תיקים שהופנו אליו על ידי מי שאינו עורך דין הפועל למטרות רווח ומפרסם מתן שירותים משפטיים, ונאסר עליו לשתף את שכר טרחתו עם מי שאינו עורך דין.

[מספר החלטה: את/20/18]

מתמחים

אסור למתמחה לחתום כעורך דין על גבי מכתבים

התלונה: עורך הדין המתלונן הינו שותף במשרד עורכי דין אשר גילה במקרה כי המתמחה במשרד שלח מכתבים בעניינים אישיים, אשר לא בטיפול המשרד, על גבי נייר פירמה של המשרד כשהוא חותם עליהם כעו"ד. השימוש בנייר הפירמה של המשרד נעשה ללא הרשאה. הנילון בתגובתו הודה כי שלח שני מכתבים לביטוח לאומי ולמע"מ בעניין אשתו הסובלת ממחלה קשה וזאת בשל מצוקה, ושני המכתבים לא נענו כך שבפועל לא מדובר בעבירה אלא רק בניסיון שכשל.

ההחלטה: להעמיד את המתמחה לדין משמעתי. למתמחה אסור לחתום כעורך דין על גבי מכתבים.

[מספר החלטה: את/230/18]

עבודה נוספת ללא היתר

התלונה: מדובר בבקשה לביטול חברות בלשכת עורכי הדין של מי ששימש כיו"ר אגודת הסטודנטים בתשלום תוך כדי התמחות, מבלי לבקש אישור מהלשכה. התלונה הוגשה על ידי יו"ר האגודה החדש, במסגרת מאבק פוליטי בין השניים. בתגובה, הסביר הנילון כי לא מדובר בעבודה פורמלית ומסודרת אלא בשליחות ציבורית במסגרת עמותה.

ההחלטה: לגנוז את התלונה עם הערה לנילון. הנילון שגה בכך שלא ביקש לקבל אישור עבודה נוספת בתקופת ההתמחות. יחד עם זאת, נוכח העובדה שלא מדובר בעבודה "רגילה" אלא בעבודה שבבסיסה שליחות ציבורית, וכן נוכח העובדה שחלף זמן די רב מאז ההתמחות, ולמעשה הנילון הוסמך זה מכבר כעו"ד, החליטה הוועדה שלא להיעתר לבקשה לביטול החברות בלשכה, תוך הערה לנילון כי היה עליו לפנות ללשכת עוה"ד לצורך קבלת אישור עבודה נוספת.

[מספר החלטה: את/113/18]

דיווח כוזב בזמן ההתמחות

התלונה: מדובר במתמחה אשר דיווח דיווחים כוזבים בזמן ההתמחות, בעת שעבד בבית קפה שכונתי. ע"פ ראיות המאמנת שהגישה את התלונה, הוא דיווח על ימי מחלה ואף החתימו בשמו כרטיס בעבודה על אף שבפועל לא נכח בהתמחות. ועדת ההתמחות פסלה את כל תקופת ההתמחות. הנילון הודה במעשה.

ההחלטה: להעמיד לדין משמעתי.

[מספר החלטה: את/50/18]

ניסיון לזייף צו מעצר נגד ראש הלשכה והתבטאויות לא הולמות

התלונה: הנילונה, מתמחה אשר נכשלה פעמיים בבחינות ההסמכה, ניסחה בקשה לצו מעצר נגד ראש הלשכה בגין "פשעים נגד האנושות" וניסתה להגיש לבית משפט השלום בירושלים, תוך שהיא מציגה תעודת מתמחה שאינה בתוקף. הנילונה הודתה במעשה אולם ציינה כי מדובר באקט של מחאה במסגרת חופש הביטוי, וכי הבקשה אינה נחזית להיות בעלת תוקף חוקי. בהמשך, העלתה המתמחה פוסט לאתר ה"פייסבוק" וציינה כי ראש הלשכה "הוא לא יותר מעבריון, רוצח עם אשר ישלם בקרוב על כל הפשעים שפשע נגד האנושות כולה בעולם כולו. יום הדין שלו קרב ובא!!!"

ההחלטה: להעמיד את המתמחה לדין משמעתי בגין זיוף צו המעצר וההתבטאויות.

[מספר החלטה: את/52/18, את/110/18]

מתמחה שעבר את בחינות הלשכה אינו רשאי לחתום כעורך דין עד להסמכתו הרשמית

התלונה: המתלונן הינו עו"ד שהשכיר דירה וקיבל מהשוכרים ייפוי כח המסמיך שני עורכי דין לטפל בענייניהם מולו. לאחר בדיקה התחוור לו כי אחד מבין עורכי הדין הרשומים בייפוי הכח - שהתנהל מולו כעורך דין מייצג, לא הוסמך עדיין על ידי הלשכה, אך שעבר את בחינות ההסמכה. הנילונים הודו במעשה אך ציינו שעוה"ד הנילון שהה בחופשה והם ניסו לסייע לשוכרים, וזאת בידיעה שהנילון השני עומד להיות מוסמך בזמן הקרוב.

ההחלטה: לגנוז את התלונה עם הערה. אומנם לא היה מקום להצגת הנילון כעו"ד טרם ההסמכה, ואולם קיימות נסיבות חריגות בהתחשב בכך שהוא עבר את מבחני הלשכה 3 חודשים בטרם האירוע והמתין אך להסמכה פורמלית וכי הדברים נעשו לטובת השוכרים.

(מספר החלטה: את/18/187)

יחסי עורך דין לקוח

אסור לעורך דין בהגבלת חברות לאמת תצהיר

התלונה: המתלונן טוען כי הנילון אימת תצהיר שעה שהוא מצוי בהגבלת חברות מהלשכה, ולמעשה נאסר עליו לעשות פעולות שיוחדו לעורכי דין לרבות אימות תצהיר. הנילון הודה כי אימת תצהיר עבור גיסו בזמן הגבלת החברות, אך ציין כי עשה זאת ללא תשלום וכי לא ידע שנאסר עליו, וממילא מאז לא ביצע כל פעולה משפטית, אלא מדובר בסיוע שניתן בתוך המשפחה.

ההחלטה: לגנוז את התלונה עם הערה לנילון. לשון החוק ברורה. יחד עם זאת, נוכח הנסיבות המתוארות (הזמן שחלף מאז ביצוע העבירה, הבעת החרטה של הנילון על העבירה, היותה חד-פעמית ולא נגבה תשלום בגינה, מערכת היחסים בין הצדדים, העובדה שהתלונה נמשכה על ידי המתלונן וכו'), החליטה הוועדה לגנוז את התלונה תוך הערה לנילון כי הוועדה רואה את הדברים בחומרה ואסור שהם יישנו בעתיד.

[מספר החלטה: את/18/169]

כלל 111 לכללי האתיקה

עמותה רשאית לגבות עלות סמלית בגין ייעוץ משפטי בבית הלקוח

השאלתא: עורכת הדין הפונה עובדת בעמותה המסייעת לקשישים למצות את זכויותיהם המשפטיות. השירות מתבצע בסניפי העמותה השונים ברחבי הארץ וניתן ללא תשלום. הפונה מוסרת כי עקב תופעה הולכת וגוברת של קשישים שאינם מסוגלים לצאת מביתם בשל בעיות רפואיות שונות, מבוקש לפתוח שירות חדש של ביקורי בית, אשר יבוצעו על ידי עורכי דין שיתנו ייעוץ משפטי בבית הקשישים. העמותה מעוניינת לגבות עלות סמלית בגין ביקורי הבית על מנת למגר בקשות שווא.

ההחלטה: אין מניעה אתית לגבות תשלום סמלי לפקודת העמותה בגין ביקורי בית. כמובן, שעל עורכי הדין המתנדבים בעמותה ונותני שירות מטעמה להקפיד לעמוד בכללי האתיקה והחלטות ועדת האתיקה הרלוונטיות, לרבות בכל הנוגע לפרסומי העמותה.

הערת המנגנון: המבוקש בגדר בקשה זו עולה בקנה אחד עם החלטת ועדת האתיקה בעניין כלל 111' (פורסמה ביום 17/1/17 בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 64) מאחר והמפנה הוא עמותה ללא מטרת רווח; המדובר בתשלום סמלי של 180 ש"ח שישולם לפקודת העמותה; עו"ד הוא מתנדב בעמותה ולא משלם לעמותה תמורת ההפניה; אין קשר משפחתי בין עו"ד נותן השירות לבין מקבלי החלטות בעמותה.

[מספר החלטה: את/18/242]

הנחיות והחלטות ועדת שכר טרחה שליד הוועד המרכזי

יו"ר ועדת שכר טרחה,
עו"ד אליעזר פני-גיל

ועדת שכר הטרחה היא ועדת וולונטרית שהקים הוועד המרכזי ולה מספר תפקידים עיקריים:

- בפנייה של לקוח לוועדה לפי סעיף 84 (ב) לחוק לשכת עורכי הדין, במקרים של שכר מותנה בתוצאות, אם נראה לדעת הוועדה שהשכר מופרז - קובעת הוועדה את השכר המתאים, וקביעתה מחייבת את עורך הדין.
- הוועדה מחווה דעתה לפי סעיף 89 לחוק לשכת עורכי הדין בכל שאלה בדבר שכר טרחתו של עורך דין, אם נדרשה לכך על ידי גוף שיפוטי או מעין שיפוטי.
- הוועדה דנה וממליצה על עדכון, שינוי או תיקון של התעריף המינימלי המומלץ.
- הוועדה עונה לפניות המגיעות מלקוחות ועורכי דין בענייני שכר טרחה. הפניות נעשות בצורה של שאלות ו/או תלונות קונקרטיות.
- הוועדה מציעה תגובות של הלשכה להצעות חוק שכלולים בהן ענייני שכר טרחת עורך-דין.
- הוועדה יוזמת או נענית לפניות ראש הלשכה, להתערב ולהשפיע בקביעת שכר טרחה הולם לעורכי דין המייצגים רשויות או גופים ממשלתיים ואחרים.

החלטה עקרונית בנושא ייצוג של מספר עורכי דין בתביעה לפי חוק הפלת"ד

לשולחן הוועדה מגיעות פניות רבות הנוגעות לתשלום שכ"ט עו"ד בגין טיפול בתיקים שעניינם חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: חוק הפלת"ד) ובעיקר שאלות הנוגעות למגבלות שהתווה בית המשפט העליון הנכבד בפסה"ד ארליך נגד ברטל רע"א 7204/06 וכן, לאור קביעות של ערכאות שיפוטיות הקוראות ללשכת עורכי הדין לטפל בסוגיה זו.

כזכור, קבע ביהמ"ש העליון כי המגבלה על גביית שכ"ט בתיקי פלת"ד מכוח סעיף 16 (א) לחוק הפלת"ד (להלן: הסכום המקסימלי) תחול על כלל עורכי הדין שייצגו את הלקוח בכל שלב שהוא בהליך. כמו כן, שכר הטרחה המקסימלי כולל את כל ההליכים (כולל ערעורים), עד לשלב של פס"ד חלוט.

הועדה קיימה מספר דיונים עקרוניים בנושא זה, וממליצה לציבור עוה"ד כדלקמן:

א. בהתאם להוראות הדין ההגבלה בסעיף 16(א) לשכ"ט בפלת"ד חלה רק במקרים שבהם שכה"ט הותנה לפי תוצאות הטיפול בתיק (דהיינו: שכ"ט באחוזים). במקרים שבהם לא הותנה שכ"ט עפ"י תוצאות הטיפול בתיק - לא חלה המגבלה שעפ"י החוק לעיל.

ב. מאחר שפסק הדין מתייחס למקרים שבהם הותנה על שכ"ט לפי תוצאות הטיפול, אזי, המגבלות שנקבעו בו, אינן חלות לגבי אותם מקרים שבהם סוכם עם הלקוח על שכ"ט בסכום קבוע, שאינו תלוי בתוצאות הטיפול.

ג. לפיכך, הוועדה ממליצה לעוה"ד ככל שהדבר ניתן, לקבוע שכ"ט קבוע שלא עפ"י תוצאות הטיפול (בין אם התשלום בפועל יבוצע מראש ובין אם התשלום בפועל יבוצע לאחר קבלת הפיצוי).

ד. במקרה שבו יש יותר מעוה"ד אחד שטיפל בתיק יחולו ההמלצות הבאות:

- כדבר שבשגרה יהיה עוה"ד הראשון זכאי לשכה"ט שעליו סיכם עם לקוחו (למעט מקרים חריגים), וזאת עפ"י העיקרון הקובע: שהסכמים יש לכבד, ובכפוף לכל זכות ע"פ דיני החוזים הכלליים.

- עוה"ד המקבל לידי תיק שהיה כבר בטיפולו של עוה"ד קודם, חייב לבדוק מה הם תנאי ההסכם בין הלקוח לבין עוה"ד הקודם, שכן, ככל שההסכם עם עוה"ד הקודם היה לפי תוצאות הטיפול, כי אז עוה"ד הנעבר (עוה"ד השני), יהיה זכאי רק להפרש שבין שכה"ט באחוזים המגיע לעוה"ד הראשון לעומת שכה"ט המקסימלי.

- האמור לעיל יחול באותם מקרים שבהם אף עוה"ד הנעבר סיכם עם לקוחו על שכ"ט ע"פ תוצאות הטיפול בתיק.

- אין באמור לעיל כדי למנוע מעוה"ד השני לקבוע שכ"ט קבוע (שאינו תלוי בתוצאות), ובמקרה שכזה הוא יהיה זכאי לקבל את מלוא השכר שסוכם עם הלקוח. לא למיותר לציין כי במקרה שכזה, עוה"ד הראשון יהיה זכאי לקבל את השכר שעליו סיכם עם לקוחו.

- המנגנון לעיל עשוי למנוע מחלוקות בין עוה"ד שטיפלו ומטפלים באותה תובענה.

ה. אם סוכם על שכ"ט שלא ע"פ תוצאות לגבי ערכאה ראשונה, ניתן לאחר מכן בהליך הערעור לסכם שכ"ט לפי תוצאות או שכ"ט שאינו לפי תוצאות.

ו. אם סוכם על שכ"ט ע"פ תוצאות בהליך הערעור, אין אפשרות ששך שכה"ט שייגבו עוה"ד (הן בשל הטרחה בערכאה הראשונה והן בשל הטרחה בהליך הערעור) - יהיה גבוה יותר מהתקרה המכסימלית.

שאלתא בנושא הסכם שכ"ט בתיק תאונת דרכים

השאלה: עוה"ד הפונה שואל האם כאשר הוצעה הצעת פשרה בתיק תאונת דרכים ועורך הדין סבור שהנפגע לא יקבל פיצוי גבוה מהצעה זו והלקוח דוחה זאת, רשאי הוא לסכם עם הלקוח, לאחר שיובהרו לו הסיכונים, כי יחוייב לשלם את שכה"ט הנגזר מהצעת הפשרה?

תשובת הוועדה: זכותו של עורך הדין להגיע להסכמה עם הלקוח על שכ"ט שאינו תלוי בתוצאות. פירושו של הסכם שכזה הוא שבין אם בסופו של יום יסתיים התיק בסכום נמוך יותר מהצעת הפשרה או גבוה יותר מהצעת הפשרה, ישולם בכל מקרה שכ"ט שסוכם בין הצדדים בשלב זה. להסרת ספק, הסכמה כאמור לעיל, יש בה כדי לבטל הסכמה קודמת בדבר שכ"ט המותנה בתוצאות הטיפול.

[החלטה מס' שכ"ט/21/17]

החלטה עקרונית בהמשך להחלטה מס' שכ"ט 59/08 שפורסמה בגיליון מס' 35

שיעורו של שכה"ט ייגזר מן הסכום שהוסכם בין עוה"ד בין הלקוח. בהיעדר הסכם שכזה וכאשר מדובר בייצוג במסגרת עסקת מכר של נכסים מסחריים, הבסיס לחישוב שכ"ט באחוזים של עוה"ד יהיה ללא רכיב המע"מ. הוועדה מזכירה את החלטתה מס' שכ"ט/59/08 הנ"ל ולפיה, כאשר מדובר במכר דירת מגורים הבסיס לחישוב שכה"ט ייגזר ממלוא מחיר הדירה (כולל רכיב המע"מ). האמור לעיל חל כמובן לגבי אותם מקרים שלא הוסכם מפורשת אחרת בין הצדדים.

[מס' החלטה: שכ"ט/69/17]

החלטה עקרונית בהמשך להחלטות מס' שכ"ט 73/07; שכ"ט 4/08; שכ"ט 50/08; שכ"ט 39/08 שפורסמו בגיליון מס' 35

כאשר פס"ד קובע גם תשלום מע"מ הרי שכ"ט שנקבע באחוזים מתוך ההצלחה, יחושב ממלוא הסכום שנפסק כולל רכיב המע"מ, שהרי רכיב המע"מ אף הוא חלק מן ההטבה שהושגה בזכות פועלו של עוה"ד. על שכה"ט המחושב כאמור, יתווסף מע"מ כדין. אין באמור בהחלטה זו כדי לסתור את החלטת הוועדה דלעיל בנושא עסקאות מכר מקרקעין של נכסים מסחריים.

[מס' החלטה: שכ"ט/ 24/18]

הצעה לעדכון תעריף שכר טרחה מינימלי מומלץ בגין הכנת ייפוי כוח מתמשך

עמדת ועדת שכ"ט ופורום משפחה הנה כי שכ"ט בסך 5,000 ₪ לעריכה והחתמה על ייפוי כוח מתמשך ליחיד ו-7,500 ₪ לזוג מהווים שכר טרחה מינימלי מומלץ.

[מס' החלטה: שכ"ט/ 96/17]

החלטות

השאלה: עוה"ד הפונה מבקש לדעת האם תיקון 161 לחוק הביטוח הלאומי שמחריג את הגבלת גביית שכר טרחה עבור ייצוג בבית הדין לעבודה לשם הכרה בפגיעה כתאונת עבודה (להלן "ההחלטה") חל גם על הוועדות שבעקבות הייצוג בבית הדין לעבודה.

תשובת הוועדה: ההחלטה של הגבלת שכר הטרחה בתיקון 161 לחוק הביטוח הלאומי חלה, אך ורק על הייצוג בבית הדין לעבודה, ובתביעות להכרה בפגיעה כתאונת עבודה בלבד.

היה ותוכר התאונה, וככל שעוה"ד ימשיך לייצג את לקוחו, שתאונתו הוכרה כתאונת עבודה, גם בוועדה הרפואית, הרי ששכר הטרחה עבור הייצוג בוועדות הרפואיות אינו נכלל בהחלטה וחלים עליו ההגבלות על פי התקון לחוק הביטוח הלאומי.

אין באמור לעיל כדי למעט מזכותו של עוה"ד, לנקוב את שכר טרחתו בגין הייצוג בבית הדין לעבודה באחוזים, מהסכומים שיקבל הלקוח בסופו של דבר.

[מס' החלטה: שכ"ט/ 97/17]

השאלה: עוה"ד הפונה שואל האם התמורה הנקובה בתקנה 4 לתקנות המכר דירות (הגבלת גובה ההוצאות המשפטיות) כוללת רכיב המע"מ או שאינה כוללת את המע"מ.

תשובת הוועדה: הואיל וכמקובל, מחיר מוצר כולל מע"מ אלא אם צוין אחרת (ר' חוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981, וכן תקנה 4 לתקנות המכר הנ"ל), נראה כי כוונת מתקין התקנות הייתה לקבוע כי על כל דירה שמחירה - כולל מע"מ - מעל הסכום הנקוב בתקנה לא תחול המגבלה על גובה השתתפות הקונה בהוצאות המשפטיות.

[מס' החלטה: שכ"ט/ 17/18]

השאלה: מהו שכ"ט המגיע לעו"ד בגין טיפול בתביעה להוון קצבאות מהמל"ל?

תשובת הוועדה: אם עוה"ד טיפל עבור הנפגע בהגשת התביעה לקבלת הגמלה, לפי סעיף 1315(6) לחוק הביטוח הלאומי "יראו תביעה להיוון גמלה, לרבות לפי סעיף 113 או סעיף 333, כחלק מהתביעה לקבלת אותה גמלה" - והמשמעות היא כי עוה"ד אינו זכאי לשכר נוסף עבור הטיפול בתביעה להוון גמלאות.

אם עוה"ד טיפל אך ורק בתביעה להיוון הגמלאות, לפי סעיף 1315(ב)(7) לחוק, התשלום המגיע הינו דמי פתיחת תיק, קרי 800 ₪, וזאת בתנאי שעוה"ד לא ייצג או סייע בהגשת התביעה בשלביה הקודמים.

[מס' החלטה: שכ"ט/ 51/18]

השאלה: עוה"ד פונה בשאלות לגבי החלטת הוועדה שמספרה שכ"ט/16/15 אתיקה מקצועית מס' 60, לפיה ניתן לדרוש במכתב התראה שכ"ט לפי התעריף המינימלי בלבד, דהיינו 235 ₪ + מע"מ, וניתן לדרוש סכום גבוה יותר רק אם הלקוח שילם בפועל סכום גבוה יותר לעוה"ד בגין מכתב ההתראה. לטענתו, ההנחיה נכונה למכתבי התראה "סדרתיים", כאשר המכתבים נעשים בצורה אוטומטית או ממוחשבת, ואינה מתאימה למכתבי התראה הדורשים קריאת מסמכים, ונשלחים כמכתבים בודדים.

תשובת הוועדה: לשאלה: האם ניתן לגבות שכ"ט גבוה יותר במכתבי התראה חריגים?

א. גם על פי ההחלטה ניתן לדרוש במכתב ההתראה שכ"ט בסכום גבוה יותר, ובלבד שהלקוח שילם בפועל את הסכום לפני משלוח המכתב.

ב. נראה שההחלטה הקיימת נותנת פתרון למקרים בהם מוצדק ונגבה בפועל שכ"ט בסכום גבוה יותר, כמוסכם בין עוה"ד והלקוח, וכל שנדרש הוא לגבות בפועל ומראש מהלקוח את שכר הטרחה.

ג. כאשר אין מדובר בלקוחות גדולים ו"סדרתיים", ובמיוחד כאשר נשלח עבור לקוח מכתב התראה בודד מפעם לפעם, אין כל סיבה שלא לגבות מהלקוח מראש את שכ"ט עבור מכתב ההתראה.

השאלה: האם ניתן לגבות שכ"ט שונה, במקרים של מכתבים בהיקף קטן או כשהסכם עם הנושה על שכ"ט שונה, שלא שולם מראש?

תשובת הוועדה: א. ההחלטה נועדה לתת מענה למקרים בהם נדרש שכ"ט גבוה מהחייב, ואינה מתערבת ביחסים החוזיים בין הלקוח לעוה"ד.

ב. אין מניעה לדרוש במכתב ההתראה שכ"ט בשיעור נמוך יותר, כמוסכם עם הלקוח.

ג. במקרים כאלה אין דרישה כי שכ"ט ייגבה בפועל מהנושה מראש, כתנאי לציון הסכום הנמוך יותר מהתעריף המינימלי המומלץ.

[מס' החלטה: שכ"ט/63/18]

השאלה: האם כאשר הסכימו הצדדים לאחר פגישת מהו"ת לעבור להליך גישור, יש לשלם עבור הזמן שהוקדש לפגישת המהו"ת, והאם יש לשלם שכ"ט עבור לימוד התיק שבוצע כהכנה לפגישת מהו"ת?

תשובת הוועדה: פגישת המהו"ת, וכל הכרוך בה, אינם מחוייבים בתשלום.

עם זה, מהרגע שבו הוסכם לקיים הליך גישור, רשאי המגשר לחייב את הצדדים בגין כל השעות שהשקיע בהליך הגישור **מרגע זה ואילך**, לרבות בגין הכנת התיק (ויובהר, המגשר אינו רשאי לגבות תשלום בגין כל עבודה שביצע בהכנת התיק לקראת ישיבת המהו"ת).

[מס' החלטה: שכ"ט/64/18]

השאלה: רוכשי משרדים פוטנציאליים שילמו לעוה"ד של היזם שכ"ט בגין טיפולו בהכנת המסמכים והפעולות העתידיות הכרוכות בדיווח וברישום הזכויות. בהמשך הסתבר לצדדים שביצוע הסכם הרכישה מותנה במימוש הסכם אופציה. משכך, הגיעו הצדדים להבנות בעניין חוזה עם תנאי מתלה המאפשר ביטול החוזה. העסקה לא יצאה אל הפועל, ההסכמים לא נחתמו והיזם הודיע על ביטולה ועל ביטול התוכנית היזמית. עוה"ד של היזם מסרב להשיב לרוכשים את שכה"ט ששילמו לו בגין הטיפול בהכנת המסמכים והפעולות העתידיות.

תשובת הוועדה: בכל מקרה שבו קיים בהסכם תנאי מתלה או תנאי מפסיק שגורר בטלות ההסכם או אי כניסתו לתוקף בשל גורמים שאינם תלויים בקונה (כגון אי קבלת היתר בניה), יהיה הרוכש זכאי לקבל בחזרה את הסכום ששילם (ככל ששילם) לעוה"ד של המוכר, כהשתתפות בהוצאות המשפטיות של המוכר. ראה סעיף 6ג(ב) (1) לחוק המכר (דירות), תשל"ג-1973.

[מס' החלטה: שכ"ט/69/18]